

Bibliotekschefen Hamida Abdulla tog dessa bilder i januari 2015 med mobilkamera. Barnen sitter i sanden utanför en av lägrens bokbussar i Boujdor och läser Spökboken av Monica Zak.

”När böckerna kommer är det som regn i öknen”

Nu är de sista böckerna som finansierats av föreningen BiS (Bibliotek i Samhälle) framme i lägren. Det är min spöksamling ”Den sjungande dödskallen” som på arabiska heter Kitab el Achabah (Spökboken).

523 böcker räckte de sista insamlade pengarna till. Och med det har BiS avslutat sitt fyraåriga projekt med böcker på arabiska till flyktningbarnen.

– När det kommer böcker från Sverige på arabiska är det som när det regnar i öknen, säger bibliotekschefen Hamida Abdulla i Smara. Vi blir så glada. Böckerna öppnar fönster mot andra världar för oss, det behöver vi som lever instängda här sedan 40 år tillbaka.

De sju första historierna i Spökboken hörde jag och Kim Naylor när vi besökte en av lägrens internatskolor. Vi skulle göra reportage om en av pojkarna som studerade där. När jag frågade vad de gjorde på kvällarna berättade pojkarna att de hade en tv som drevs med solceller så de kunde se video.

Men videon fungerar nästan aldrig.

– Vad gör ni då? undrade jag.

– Det gör inget, för vi har abdelai.

Jag förstod inte vad abdelai var för något så jag blev tvungen att fråga. Då pekade man på en av pojkarna. Han var Abdelai. Och Abdelai var deras historieberättare. Varje gång videon strejkade, och det var ganska ofta, berättade Abdelai spökhistorier.

Jag drog iväg med Abdelai till ett klassrum tillsammans med en lärare som kunde tolka från hassania till spanska och så bad jag Abdelai berätta en historia för mig. Han började omedelbart berätta och jag antecknade. Efter tolv strålande bra historier hade jag kramp i handen och sade att nu orkade

jag inte anteckna mer.

Sju av Abdelais historier finns med i boken. Det är också andra historier jag hört i lägren, av min tolk Ahmed Fadel, av Hari Arosi Bouzeid som har en familj med speciella relationer till ormar och en välkänd historia berättades av Ahmed Hadara.

Berättandet lever nämligen bland flyktningarna i lägren på ett helt annat sätt än i det ockuperade Västsahara där förtrycket och den politiska kampen har fått historieberättarna att tystna.

På foton tagna i januari 2015 med mobilkamera ser man barn sitta i sanden utanför en av lägrens bokbussar i Boujdor och läsa i spökboken. Enligt den som skickat bilderna

började de med att läsa historierna som berättats av västsaharier, ofta för alla välkända historier, sen försätter man med spökhistorier berättade i Sverige, Honduras, El Salvador och London.

Det är förlaget Casbah i Alger som givit ut boken. Den har översatts till arabiska av Rawia Morra, men det har tagit mycket lång tid för förlaget att få ut boken.

Från början var det tänkt att boken skulle innehålla foton av berättare tagna av Kim Naylor. Han ställde foton till förlagets förfogande men när boken var färdigtryckt i höstas var det utan fotografier. Det hade blivit för dyrt att ha dem med, påstod förlagschefen. Därför har Svenska Ambassaden i Algeriet låtit tycka upp foton i affischformat. De kommer att visas på flera platser i Algeriet, men en uppsättning bilder är skickade till lägren. De kommer att ställas ut på folkbiblioteken tillsammans med boken. Förhoppningsvis leder det till att man arrangerar en Berättarfestival, för bland västsaharier

”De senaste inköpen var av bilderböcker från Dar Al-Muna skrivna och illustrerade av Sveriges mest kända författare. Så nu kan flyktningbarnen läsa om Mamma Mu, Findus, Alfons Åberg, Pippi Långstrump, Emil i Lönneberga...”

rierna finns tusentals bra historier och lika många bra berättare.

Alltsammans började med att jag, när jag besökte lägren under en reportageresa, hörde en märklig historia. Den handlade om en liten nomadpojke som kom bort i öknen under en sandstorm och växte upp i en strutsflock. Berättarna påstod att han hette Hadara och var en sann historia. Det trodde jag inte på, men när Polisarios representant i Sverige påstod att Hadara funnits reste jag tillbaka till lägren och till den befriade delen av Västsahara och samlade in fakta om historien. När jag kom hem kunde jag skriva boken” Pojken som levde med strutsar.” Den blev översatt till arabiska och eftersom flyktningarna så gärna ville ha boken startade BiS sitt projekt. De samlade in pengar bland annat på bibliotek i Sverige och när bibliotekarier fyllde år. Snart kunde BiS köpa in 5000 exemplar av Strutsboken på arabiska, finansiera tryckningen av en handbok om hur svenska skolor arbetat med boken och köpa in ytterligare 1000 exemplar av boken i bra och hållbar inbinding tryckt på förlaget Dar Al-Muna i Sverige. De böckerna skickades med i Praktisk Solidaritetens container och smugglades in i det ockuperade Västsahara.

De senaste inköpen var av bilderböcker från Dar Al-Muna skrivna och illustrerade av Sveriges mest kända författare. Så nu kan flyktningbarnen läsa om Mamma Mu, Findus, Alfons Åberg, Pippi Långstrump,

Emil i Lönneberga...

Föreningen Västsahara och Västsahara-Aktionen har också bidragit till inköpen av böcker på arabiska både för barn och vuxna och finns nu på lägrens folkbibliotek och tre bokbussar.

Föreningen BiS insamling till barnböcker på arabiska till de västsahariska flyktningbarnen avslutades 2014 i och med inköpet av samlingen med spökhistorier.

– Projektet har avslutats med flaggan i

topp, mejlar Hamida Abdullah, föreståndare för lägrens första folkbibliotek. Varför? Jo böckerna är på arabiska, på vårt språk. Tidigare har vi bara fått böcker på spanska som få kan och vill läsa. Böckerna vi fått på arabiska har gjort att alla, barn, lärare och andra vuxna i lägren läser mycket mer än tidigare.

Text: Monica Zak

Bilder: Kim Naylor, Hamida Abdulla och Monica Zak

Pappa Rubio läser högt för sina barn. Vad han läser? Hadaraboken på arabiska.

Abdelai, spökhistorieberättaren, får full uppmärksamhet av pojkarna på en internatskola i flyktninglägren.